

Správa o činnosti pedagogického klubu

1. Prioritná os	Vzdelávanie
2. Špecifický cieľ	Didaktické postupy a metodické postupy pri tvorení úloh na čitateľskú gramotnosť a ich realizácia vo vyučovacom procese
3. Prijímateľ	Gymnázium duklianskych hrdinov, Komenského 16, Svidník
4. Názov projektu	Zvýšenie čitateľskej, matematickej, finančnej a prírodovednej gramotnosti na Gymnáziu duklianskych hrdinov vo Svidníku
5. Kód projektu ITMS2014+	312011V690
6. Názov pedagogického klubu	Klub čitateľskej gramotnosti
7. Dátum stretnutia pedagogického klubu	18. 01. 2021
8. Miesto stretnutia pedagogického klubu	Učebňa cudzích jazykov
9. Meno koordinátora pedagogického klubu	PhDr. Vlasta Volčková
10. Odkaz na webové sídlo zverejnenej správy	http://www.gdh.sk/kluby

11. Manažérske zhrnutie:

krátka anotácia:

Didaktické postupy a metodické postupy pri tvorení úloh pre čitateľskú gramotnosť sú veľmi dôležité, aby sme správne vytvorili vhodné úlohy pre ten ktorý ročník a predmet. Pri vhodne zvolených postupoch vieme vytvoriť úlohy ktoré obohatia vyučovaciu hodinu a zároveň sa žiak naučí pracovať s textom efektívne.

klúčové slová:

práca s textom, úlohy, čitateľská gramotnosť, text, etapy, didaktické postupy, metodické postupy, vyučovací proces

12. Hlavné body, témy stretnutia, zhrnutie priebehu stretnutia:

Na začiatku stretnutia boli kolegovia informovaní o téme stretnutia, a síce o didaktických postupoch a metodických postupoch pri tvorení úloh na čitateľskú gramotnosť a ich realizácii vo vyučovacom procese. Následne sme prešli na teoretickú časť, kde sme si objasnili metodické a didaktické postupy.

Z podmienok aktívneho učenia sa žiaka, ktoré má plánovaním učiteľ vytvoriť, vyplýva, že práca s textom je súčasťou istého systému v učení sa žiaka, v ktorom plní funkciu zdroja učenia pri dosahovaní vzdelávacích cieľov. Práca s textom nemá byť samoučelná, formálna. Text môžeme použiť na motiváciu, na vyvodenie, precvičenie, overenie poznatku. Žiaci čítajú texty pre literárny zážitok (literárne texty) a na získavanie informácií (informačné texty). Žánre literárnych textov sú určené vo vzdelávacom štandarde predmetu slovenský jazyk a literatúra (ŠVP, ISCED 1). Informačné

texty sú prevažne náučné články o veciach, ľuďoch, udalostiach, návody, príručky o tom, ako veci fungujú, ktoré často dopĺňajú pomocné mapy, schémy, tabuľky, grafy a iné. 12 Učiť sa znamená porozumieť, preto v čítaní s porozumením potrebuje žiak takú podporu, ktorá mu pomôže zistiť vzťahy medzi informáciami v texte, nájsť a pomenovať súvislosti a na základe toho porozumieť novému poznatku. Do tejto podpory patria otázky a úlohy k textu, ktoré rešpektujú základné požiadavky na učebné úlohy, v opačnom prípade sú zbytočné a formálne. G. Rötling (2004) uvádza, že pri návrhu učebných úloh je potrebné vychádzať z uplatňovania požiadavky základného učiva, čo znamená, že úlohy sa budú vyberať z takého obsahu, ktorý bol vymedzený na učenie sa žiakov na vyučovaní a budú sa aj realizovať na vyučovaní. Prvkami základného učiva sú fakty, pojmy, poučky, vzorce, zákony, spôsoby riešenia, ktoré si má žiak podľa obsahového štandardu osvojiť. Na rozdiel od učiteľov sú pre žiakov učebné texty v učebnici často jediným zdrojom poznatkov. Text ako zdroj učenia vyberie učiteľ podľa toho, ako súvisí s prvkami učiva, naplánovanými v tematickom celku (pojmy, fakty, definície a iné zovšeobecnenia). Odporúčame učiteľom využívať texty, ktoré sú obsahovým zameraním blízke záujmom žiakov, odrážajú praktické situácie, javy, ktoré sú vhodné na vyvodenie poznatku alebo jeho precvičenie. Využívať rôzne médiá, ktoré publikujú populárno-vedecké články, správy a reportáže, umelecké texty – príbehy aj zo súčasného života detí. Zdroje zverejnené na internete odporúčame využiť aj na to, aby sa žiak naučil s týmto obľúbeným médiom zmysluplne pracovať. Pri plánovaní úloh učiteľ uvažuje o tom, ktoré úlohy k naplánovaným prvkom učiva potrebuje žiak riešiť, aby danému učivu aj prostredníctvom práce s textom porozumel a osvojil si ho. Na vyučovaní jazykovej zložky si žiak osvojí nové pojmy, napríklad v gramatike vtedy, keď porozumie ich funkcii vo vyjadrení obsahu konkrétneho textu. Jazykové javy môže pochopiť len vtedy, ak porozumie aj obsahu, ktorý pomenúvajú, preto potrebuje žiak úlohy týkajúce sa obsahu textu a v logickom prepojení s týmito úlohami aj úlohy týkajúce sa formy textu. V literatúre môže žiak porozumieť hlavnej myšlienke textu, objaví jej posolstvo a porozumie formálnej stránke textu vtedy, ak dostane a rieši úlohy, ktoré ho vedú k tomuto poznaniu. Pri tvorbe úloh je potrebné ďalej vychádzať z cieľov vyučovania, ktoré určujú postupnosť úloh pre žiakov. Ak je cieľom aplikácia vedomostí, potom radenie úloh musí rešpektovať najskôr úlohy na pamäť, následne na porozumenie až potom na aplikáciu. V praxi môže nastať situácia, keď má učiteľ naplánované ciele, avšak práca s textom sa realizuje úlohami, ktoré nevedú k ich splneniu. Napríklad na vyučovacej hodine, v ktorej cieľom bolo rozlíšiť znaky povesti v konkrétnom texte, žiaci riešili len úlohy na tvorbu osnovy a reprodukciu príbehu. Ďalšou požiadavkou, ktorá vyplýva z charakteristiky čitateľskej gramotnosti, je zaradiť do práce s textom úlohy na vyhľadávanie informácií, vyvodzovanie záverov, integráciu a interpretáciu myšlienok a informácií, hodnotenie obsahu, jazyka a textových prvkov. Sú to procesy (činnosti), ktoré žiak potrebuje na úplné porozumenie textu. 13 Nasledujúce požiadavky na prípravu úloh súvisia s ich formuláciou. G. Rötling (2004) uvádza, že úloha má obsahovať: • aktívne sloveso, ktoré pomenúva preukázateľnú činnosť žiaka, napr. vysvetlite, opíšte, vyhľadajte, rozlíšte, zaradte a pod., aby úlohy boli zrozumiteľné a jednoznačné, • vymedzené podmienky, pri ktorých sa má realizovať, napríklad spôsob riešenia, forma práce, vymedzenie pomôcok, prostredie a iné, • kritérium hodnotenia, podľa ktorého možno posúdiť, kedy je úloha dobre vypracovaná. Napríklad povolený počet chýb, presnosť výpočtu, počet vypracovaných čiastkových úloh, percento správnych odpovedí, čas na vypracovanie úlohy, požiadavka na obsahovú štruktúru práce a jej rozsah, požiadavka na uplatnenie konkrétnych prvkov v práci a ich rozpracovanosť a iné. Optimálny počet kritérií na hodnotenie úlohy sú 2 – 3. Učiteľ vo svojej praxi prevažne využíva texty a úlohy v učebniciach. Učebnica však nabáda žiakov pracovať aj s inými textami alebo hľadať aj iné zdroje (internet). Preto si môže učiteľ pripraviť vlastné úlohy, spĺňajúce uvedené požiadavky

Na záver stretnutia sme si vyskúšali vytvoriť a vypracovať úlohy na čitateľskú gramotnosť.

13. Závěry a doporučení:

Úlohy k textu budú kvalitne pripravené vtedy, ak v nich učiteľ rešpektuje požiadavku základného učiva, cieľ vyučovania a úloha obsahuje aktívne sloveso, podmienky riešenia a kritériá hodnotenia. 15 K uvedeným požiadavkám patrí aj rešpektovanie procesov porozumenia pri tvorbe úloh. Text ako zdroj informácií môže učiteľ využiť buď na vyvodzovanie pojmov, poučiek, vzorcov atď. alebo v rámci precvičovania nového učiva.

23. Vypracoval (meno, priezvisko)	Mgr. Ivana Loziňaková Saganová
33. Dátum	18. 01. 2021
43. Podpis	
53. Schválil (meno, priezvisko)	PhDr. Vlasta Volčková
63. Dátum	18. 01. 2021
73. Podpis	

Príloha:

Prezenčná listina zo stretnutia pedagogického klubu